

היערכות לשנת השמיטה תשע"ה

הצעה להחלטה

מחליטים :

1. בהמשך להחלטת הממשלה מס' 104 מיום כ"ה באייר התשע"ג (5.5.2013) כי המשרד לשירותי דת יהיה המשרד הממונה על השמיטה ויוענקו לו כלל הסמכויות הנגזרות מכך והתקציבים הנצרכים וזאת מבלי לפגוע בסמכויות משרד החקלאות ופיתוח הכפר בנושא, על מנת להיערך לשנת השמיטה תשע"ה, השר לשירותי דת ושר החקלאות ופיתוח הכפר יקימו צוות עבודה בראשות נציג מנכ"ל המשרד לשירותי דת ונציג משרד החקלאות ופיתוח הכפר, בשיתוף הרבנות הראשית לישראל, ובתאום עם משרד האוצר. הצוות יעקוב אחר ביצוע ההחלטה וניצול התקציב המיועד.
2. לצורך מימוש הפעולות המנויות מטה, כנדבך בהיערכות המדינה לשנת השמיטה תשע"ה, יוקצו מסגרות התקציב הבאות (הסכומים הנקובים באלפי ₪):

45,000	א. תמיכה בחקלאים המשביתים את משקם –
20,000	ב. תמיכה במשתלות עצי פרי, השבתת משתלות –
7,000	ג. תמיכה בהקמת בתי צמחיה לירקות במגזר הלא יהודי –
	ד. תמיכה בהסבת חממות לגידול במצעים מנותקים-
5,000	לירקות במגזר היהודי –
2,000	ה. מימון פער הוצאות איסוס לגידולי ירקות –
500	ו. תקציב מנהלות (רואה חשבון מלווה, וכד')-
	ז. מתן תמיכה למכונים העוסקים בהפעלת אוצרות בית דין שאינם ממלכתיים ועוסקים בפעילות הכנה והדרכה בשנת השמיטה-
11,500	טיפול בהכנות לקראת שנת השמיטה ופיקוח בשנת השמיטה כולל היתר מכירה
5,000	
	ח. תמיכה בפעילות להסברת ערכי השמיטה בחברה הישראלית ובכלל זה בתחום האומנות
2,000	מימון הכנת טקס "הקהל" בתום שנת השמיטה ברחבת הכותל המערבי
2,000	
100,000	סה"כ

3. הסכומים הנקובים בסעיפים א-ו יועברו לתקציב משרד החקלאות ופיתוח הכפר ויוענקו למבקשים על ידי משרד החקלאות ופיתוח הכפר בכפוף לנהלי תמיכה ייעודיים לכל נושא ונושא.

4. ככל שתהיה דרישה העולה על מסגרת התקציב בסעיף ג', יוסיף לכך משרד החקלאות

תקציב ממקורותיו.

5. מסגרות תקציב אלו הנם פועל יוצא של ניסיון ונתונים שהצטברו מהפעלת התמיכה בשנת השמיטה הקודמת (תשס"ח) ובהתחשב בשינויים המתבקשים של הגידול באוכלוסייה במהלך שבע השנים האחרונות.
6. מתן תמיכה לחקלאים המשביתים את משקם (סעיף א') ומתן תמיכה במשתלות עצי פרי המשביתים את עסקם (סעיף ב') – התמיכה תועבר לחקלאי/משתלה, רק לאחר שמבקש התמיכה חותם על טופס שבו מתחייב מבקש התמיכה, להפקיד כספים בקרן השתלמות לקראת השמיטה הבאה תשפ"ב, בכפוף להקמת הקרן.
7. משרדי החקלאות, שירותי דת והאוצר יפעלו, בתיאום עם משרד המשפטים להקמת קרן בהשתתפות המדינה אליה יפרישו כספים החקלאים אשר יקבלו תמיכה בהתאם לסעיפים א'-ב', כך שלקראת שנת השמיטה הבאה, כספי הקרן יממנו באופן מלא את התמיכה לחקלאים בסעיפים אלו, הקמת הקרן תסתיים לא יאוחר מאוגוסט 2015.
8. הסכומים האמורים בסעיפים ז'-ט' יועברו לתקציב המשרד לשירותי דת וינוהלו על ידו בהתאם.
9. הסכום האמור בסעיף י' יבוא מתקציב משרד הבינוי והשיכון, אשר יתקשר לצורך ביצוע האמור בו עם החברה לפיתוח הרובע היהודי, בכפוף לקיומה של עילת פטור מתאימה ולאופן סיווג ההתקשרות, בהתאם להוראות חוק חובת המכרזים, תשנ"ג-1993.
10. חלוקת התמיכות כאמור בסעיף 2 תיעשה, לגבי מוסדות ציבור, לפי הוראות סעיף 3א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985. ולגבי גופים אחרים, כמשמעותם בהוראות התכ"ס, לפי הוראות אלה, והכל תוך מניעת כפל תמיכה. כלל הקריטריונים יפורסמו לעיון מקדים של הציבור לצורך קבלת הערותיו. קביעת מבחני התמיכה השונים תהיה בתאום עם משרד האוצר.
11. תתאפשר העברה מסעיף לסעיף בהתאם לצורך.
12. פריסת התשלומים ושינויים בתקציב יבוצעו בתאום ובאישור אגף התקציבים במשרד האוצר.

דברי הסבר

רקע כללי

שנת תשע"ה היא שנת שמיטה. בשנה זו יתבצעו פעולות המתבקשות לצורך קיום מצוות השמיטה בתחומים המפורטים בהצעה זו ובכללם בתחומי החקלאות השונים, היתר מכירה, אוצרות בית דין, טקס הקהל, פעולות הסברה וחינוך, פעילות בתחום השמיטה החברתית. לשם היערכות מוקדמת לקראת הדרישות ההלכתיות של שנת השמיטה, וכלקח מדו"ח מבקר המדינה (59 ב', עמ' 1049 – סוגיות הנוגעות לשנת השמיטה התשס"ח) מוצע כי התכנון יהיה מתואם בין משרדי הממשלה הרלבנטיים. זאת, בהמשך להחלטת הממשלה מס' 104 מיום כ"ה באייר התשע"ג (5.5.2013) כי המשרד לשירותי דת יהיה המשרד הממונה על השמיטה ויוענקו לו כלל הסמכויות הנגזרות מכך והתקציבים הנצרכים וזאת מבלי לפגוע בסמכויות משרד החקלאות ופיתוח הכפר בנושא.

לאור האמור, מוצע כי השר לשירותי דת ושר החקלאות ופיתוח הכפר יקימו צוות עבודה בראשות מנכ"ל המשרד לשירותי דת ובשיתוף משרד החקלאות ופיתוח הכפר והרבנות הראשית לישראל, אשר יפקח ויעקוב אחר הקצאת התקציבים וניצולם בהתאם להחלטה זו. קביעת נוהל וקריטריונים לתמיכות השונות בגופים אחרים, שאינם מוסדות ציבור כמשמעותם בסעיף 3א לחוק יסודות התקציב התשמ"ה-1985, והיקפן, ייעשו בהתייעצות עם הגורמים המקצועיים והגורמים המעורבים ובאישור היועצים המשפטיים של המשרד לשירותי דת ומשרד החקלאות ופיתוח הכפר. תמיכות למוסדות ציבור לפי סעיף 3א' לחוק יסודות התקציב התשמ"ה-1985 יינתנו בהתאם למבחנים באישור היועץ המשפטי לממשלה כקבוע בחוק.

בהתאם לחוק ועדת שמיטה ממלכתית, התשס"ח-2008, (להלן "החוק") מונתה על ידי שר החקלאות ופיתוח הכפר, וועדת שמיטה ממלכתית. ועדה זו מטרתה להכין את המשק ולהיערך לקראת שנת השמיטה התשע"ה, וועדת השמיטה אשר מונתה על ידי השר, התכנסה עד כה ארבע פעמים. בין יתר החלטותיה, הורתה הוועדה על מינוי וועדת משנה בראשות סמנכ"ל מימון והשקעות במשרד החקלאות, שתעסוק בפעילות השוטפת של הכנת שנת השמיטה, והבאת נתונים ונושאים לדיון בפני הוועדה המורחבת. ועדת המשנה עסקה בשני נושאים עיקריים:

1. גיבוש והפעלת נהלי התמיכה, בין היתר עסקה בתחזית תקציבית לשנת השמיטה תשע"ה - מושא החלטה זו.
2. לאפשר לציבור שאינו צורך ע"פ היתר המכירה, אספקת תוצרת חקלאית טריה באופן סדיר ובמחירים סבירים, תוך שמירה על החקלאות המקומית. בעיקר באמצעות יבוא תוצרת טריה למגזר שאינו צורך על פי היתר המכירה בהטבות מכס.

פרוט סעיפי ההחלטה

א. **תמיכה בחקלאים המשביתים את משקם** – נוהל תמיכה זה יחולק לשני נהלים עיקריים הראשון, מתן אפשרות קיום לחקלאים אשר משביתים את משקם בשנת השמיטה בעקבות אמונתם וצו מצפונם, השני, מתן אפשרות קיום לחלק מכורמי היין שבעקבות שנת השמיטה חומר הגלם שלהם אינו מוצא מענה ראוי ביקבים.

- ב. **תמיכה במשתלות עצי פרי, השבתת משתלות** – בשנת השמיטה לא מתבצעות נטיעות של עצי פרי בישראל, כמו כן הכנת השתילים בשנה זו אינה מתאפשרת למעט שתילים שיוצרו על מצעים מנותקים, ובמקרה זה השנה אינה נספרת למניין שנות הערלה ונמצא שכרו של השתלן בהפסדו, כלומר סעיף ההכנסות של משתלות שמייצרות שתילי פרי בשנה זו שואף לאפס, בניגוד למשביתי משקים, משתלות עצי פרי ממשיכים לתחזק את המשתלה גם בשנת השמיטה בעיקר בנושא של כח אדם (שחלקו מקצועי לחלוטין ולא מבוסס רק על עובדים זרים) מטרת התמיכה, לצמצם הפסדים שיגרמו למשתלות עצי פרי מכך שבשנת השמיטה הם אינם יכולים למכור את תוצרתם ע"פ היתר המכירה ונאלצים להשבית את המשתלה.
- ג. **תמיכה בהקמת בתי צמחיה לירקות במגזר הלא יהודי** – עידוד גידול ירקות בחממות על ידי המגזר הלא יהודי בכל אזורי הארץ, לצריכת המגזר שאינו פועל ע"פ היתר המכירה בשנת שמיטה. מהלך זה יקטין את היבוא לציבור שומרי השמיטה, ובמקביל יגדיל את סך אמצעי היצור לרווחת המגזר הלא יהודי. בשנת השמיטה הקודמת לא מומש התקציב במלאו, וזאת ממספר סיבות: פרסום הנוהל באיחור, קשיים בהוכחת בעליות על קרקע וקשיים בקבלת היתרי בניה - בשנים האחרונות נעשו מספר מהלכים, במשרד החקלאות, שמטרתם, לאפשר למגזר הלא יהודי לקחת חלק במענקי הפיתוח של המשרד, השינויים והמאמצים נעשו, בעיקר בנושא הבעלויות והיתרי הבניה, לאור זאת נראה כי אם נוהלי התמיכה יפורסמו מבעוד מועד, ינוצל מלוא התקציב.
- ד. **תמיכה בהסבת חממות לגידול במצעים מנותקים לירקות במגזר היהודי** – עידוד גידול ירקות בחממות על מצעים מנותקים בכל אזורי הארץ, לצריכת המגזר שאינו פועל ע"פ היתר המכירה בשנת שמיטה. מהלך זה יקטין את היבוא לציבור שומרי השמיטה, ובמקביל יגדיל את סך אמצעי היצור לרווחת המגזר היהודי. בשנת השמיטה הקודמת אחוז הניצול של הסעיף עמד על מעל ל- 60%, במידה ונוהלי התמיכה יפורסמו מבעוד מועד, ינוצל מלוא התקציב.
- ה. **מימון פער הוצאות איסוס לגידולי ירקות** – תקציב זה מטרתו, לעודד צריכת תוצרת מקומית משנה שישית בשנת השמיטה, עידוד זה יצמצם את הצורך ביבוא תוצרת חקלאית טרייה בשנה השמיטה ומניסיון של שמיטה קודמת, מחירי התוצרת המאוסמת משנה שישית יותר זולים ממחירי תוצרת מיובאת. הגידולים הפוטנציאליים לאיסוס הינם תפוז, גזר ובצל, גידולים אלו מאוסמים מספר חודשים גם בשנים רגילות, ללא קשר לשמיטה, על כן התמיכה באיסוס תינתן, אך ורק בחודשים בהם קיים איסוס עודף לטובת שנת השמיטה.
- ו. **מנהלות** – הסעיף נועד לצורך הוצאות מנהלתיות לרבות הצורך בפרסום נהלי התמיכות, וכן הפעלת מנגנוני בקרה ופיקוח על כספי התמיכה.
- ז. **תמיכה במכונים העוסקים בהפעלת אוצרות בית דין שאינם ממלכתיים ועוסקים בפעילות הכנה והדרכה בשנת השמיטה** – לאור החלטת הרבנות הראשית שלא להפעיל אוצר בית דין ממלכתי, כלקח מהשמיטה הקודמת, יש יאפשר להפעיל אוצרות בית דין על ידי מכונים פרטיים, תוך הצאת תקציב לתמיכה בהם וסיוע בפעילותם.

בנוסף, יש לתמוך במוסדות המקיימים פעילות הדרכה לקראת שנת השמיטה, ובכלל זה היערכות לתחזוקת גינות הנוי במקומות ציבוריים, גידול באמצעות מצעים מנותקים, הדרכה חקלאית לשאר המלאכות החקלאיות ופרסום חומרי הסברה.

ח. הכנות לקראת השמיטה ופיקוח הלכתי במהלך שנת השמיטה

במסגרת ההיערכות לקראת השמיטה, מבצע המשרד לשירותי דת מיפוי השטחים החקלאיים, מפגשי הדרכה והסברה עם בעלי הקרקעות (חקלאים, אגודות שיתופיות וכדו'), לשם הכנה לקראת האפשרויות השונות לטיפול בקרקע בשנת השמיטה, על פי הנחיות הרבנות הראשית לישראל, בין היתר השבתה, אוצר בית דין, מצעים מנותקים והפעלת "היתר מכירה". סעיף זה מיועד בעיקר להוצאות מנהלתיות הכרוכות בהיערכות זו, הכוללת בין היתר התקשרות עם חברה שנבחרה במכרז לביצוע השירותים לקראת שנת השמיטה וכן המשך הפיקוח ההלכתי על השטחים החקלאיים והתוצרת במהלך השמיטה.

ט. תמיכה בפעילות להסברת ערכי השמיטה בחברה הישראלית ובכלל זה בתחום

האומנות – תקציב זה נועד לפעילויות הסברה לציבור הרחב בנוגע לערכי השמיטה בחברה הישראלית.

י. מימון הכנת טקס "הקהל" בסוף שנת השמיטה – תקציב זה נועד לקיום טקס

מצוות הקהל בסוף שנת השמיטה, כפי שמוזכר במסורת היהודית.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

תקצוב של 100 מיליון ₪ כמפורט בגוף ההחלטה

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

אין

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

שר החקלאות ופיתוח הכפר – תומך

השר לשירותי דת – תומך

שר האוצר – תומך

שר הבינוי והשיכון – תומך

החלטות קודמות של הממשלה בנושא שמיטה תשע"ה

החלטת הממשלה מס' 104 מיום כ"ה באייר התשע"ג (5.5.2013)

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת חוות דעת

סיווגים

סיווג ראשי: 01ביצועי;

תחום פעולה עיקרי: 02חברה וכלכלה

מוגש על ידי השר לשירותי דת

ועל ידי שר החקלאות ופיתוח הכפר

כ"ח באייר התשע"ד

28 במאי 2014